

Woensdag 16 oktober 1918 – ochtendeditie

Vluchtelingen uit Noord-Frankrijk en België.

Uit Roosendaal wordt ons gemeld:

De commandant van het veldleger heeft heden aan de grens te Nispen, bij Roosendaal, een bespreking gehad met een Duitse generaal over het vervoer van de vluchtelingen.

Roosendaal maakt zich voor de ontvangst gereed, al zijn de verdrevenen nog niet tot Antwerpen gevorderd. De regering stelt hier gedurende 10 dagen voedsel ter beschikking voor 10.000 personen, dat hen warm en koud in het station zal worden verstrekt.

De militaire overheid, aan wie de leiding van het werk voor de vluchtelingen is toevertrouwd, zal trachten hen aan de stations van aankomst in ons land te registreren. Om al het ellendige zoeken van verwanten naar elkaar, als bij de Antwerpse vlucht, te voorkomen.

Er staan hier 14 grote treinen gereed, die ieder 1000 personen het land in kunnen voeren.

En deel der vluchtelingen wordt per trein uit Essen verwacht, maar een groot aantal zal te voet over de grens komen.

Morgenmiddag houdt het Rode Kruis hier een spoedvergadering. Generaal Colette, van het Rode Kruis, heeft heden Roosendaal bezocht.

Londen, 15 oktober. Officieel Belgisch stafbericht: de Frans-Belgische troepen hebben hun vooruitgang langs het gehele aanvalfront voortgezet. Aan de linkerkant zijn de Belgen verscheidene kilometer vooruit gekomen noordelijk van de spoorweg Handzame-Kortemark. In het centrum hebben de Fransen het gehele plateau van Hooglede

ingenomen en Gits en Gitsberg bezet. De Franse ruitery overschreed de weg Roeselare-Torhout en vorderde in de richting van Lichtervelde. Aan de rechterzijde werken de Belgen met de Britten samen. Ze namen Winkelhoek en Lendeledede in en bereikten de spoorweg van Kortrijk naar Ingelmunster.

Berlijn, 15 oktober. Officieel. Op het gevechtsfront in Vlaanderen heeft de vijand zijn aanvallen voortgezet. Hij vermocht enige terreinwinst, in beperkte omvang, te bevechten.

Westelijk van de Maas hebben plaatselijke gevechten een voor ons gunstig verloop.

Havre, 15 oktober. Zonder geschutvoorbereiding hebben de Belgische en Franse troepen de 14^e oktober een nieuwe en zegevierende stormaanval op de Duitse linies ten uitvoer gebracht. De vijand werd overal overhoop geworpen, ondanks zijn hardnekkige en waarlijk wanhopige tegenstand. Handzame, Kortemark, Geite, Sint-Jozef, Hoogdele, Beveren, Rumbekke, Beitem, Oekene en Sint-Eloois-Winkel vielen in onze handen. Terwijl de Franse troepen zich van Roeselare meester maakten, veroverden de Belgische soldaten Izegem, 7 km zuidoostelijk daarvan. De bevrijde burgerlijke bevolking in de heroverde steden en dorpen bedraagt duizenden personen.

In de avond van 14 oktober werd een vooruitgang van 10 km gemaakt. Het aantal gevangenen bedraagt verscheidene duizenden en neemt gestaag toe. De Belgische troepen hebben er op die dag 3500 gemaakt, waaronder een kolonel en een heleboel generale staf. Eveneens is een ontzaglijke hoeveelheid materiaal in onze handen gevallen, onder andere zes gespannen batterijen.

Londen, 15 oktober. Reuter verneemt: de Belgen staan nu op de rand van Menen en op minder dan 2 mijl van Kortrijk.

Londen, 15 oktober. De Britten hebben Menen bezet.

Londen, 15 oktober. Om 3 uur in de middag liep onze linie van het noordoosten van Menen, dat wij hebben ingenomen tot een mijl ten noordoosten van Kortrijk, daarna naar Izegem en Turkije, tot midden de weg Roeselare-Torhout, dan tot een mijl ten zuiden van Torhout en vervolgens westelijk tot Kortemark.

Dit brengt ons tot dicht bij de spoorlijnen Kortrijk-Torhout en Torhout-Tielt-Gent. De Duitsers moeten zich verlaten op zijdelingse verbindingswegen om hun voornaamste frontlijn Oostende-Brugge-Gent-Brussel, hetgeen hun positie zeer ongemakkelijk maakt. Onze vooruitgang in de richting van Torhout bedraagt 2 mijl.

Londen, 15 oktober. Reuters correspondent bij het Britse leger seint op 15 oktober: Gisteren was het Koning Albert's dag te velde. De overwinning begon op schitterende wijze. Tegen gisteravond hadden de Belgen en Fransen meer dan zesduizend man gevangen genomen en zes gehele batterijen, talrijke andere kanonnen en een groot aantal machinegeweren buitgemaakt. De troepen van generaal Plumer hadden 131 officieren en 3592 mannen van andere rangen gevangen genomen en de berichten van verscheidene delen van het gevechtsterrein melden dat ze meer dan 50 kanonnen hebben buitgemaakt.

Het aanvalsfront der geallieerden bedraagt ongeveer 40 km en tegen de avond had de vooruitgang een diepte van 10 km bereikt. Een groot aantal burgers zijn reeds bevrijd. De Belgen beschieten op doeltreffende wijze de zeer belangrijke spoorlijn van Rijsel, via Kortrijk naar Torhout. Dit is feitelijk de voornaamste verbindinglijn tussen de Duitsers in het vak van Rijsel en in het Belgische kustvak.

Gisteren zijn 20 Duitse vliegtuigen neergeschoten.

Parijs, 15 oktober. Hutin schrijft in de Echo de Paris: de edele koning Albert der Belgen, die zondag zijn ministers in zijn hoofdkwartier had samengeroepen om te beraadslagen over de eerste maatregelen, te nemen ter bevrijding van het gebied, heeft gisterochtend persoonlijk het nieuwe Belgische offensief geleid. Deze schitterende dag heeft een overwinning van de allereerste rang opgeleverd, die in de richting van Vlaanderen de ontruimingsvoorbereidselen der Duitsers grotelijks belemmert. Indien deze vooruitgang in de richting van Kortrijk aanhoudt, waar de Engelsen tegen het einde van de dag maar 7 km vandaan stonden, in wat een hachelijk parket zullen de Duitse legers te Brugge en Gent, te Rijsel en Doornik dan niet komen. Een rampzalige hoek is tussen deze ingebeukt en de grendelstelling zal het opgeven, indien de Duitsers niet hals over kop de biezen pakken.

Roeselare.

Havre, 15 oktober. De Belgische troepen zijn na de Franse troepen, die Roeselare hebben veroverd, deze stad binnengetrokken. Alvorens haar te ontruimen hebben de Duitsers verscheidene branden veroorzaakt en pleinen ondermijnd, waarvan een zeker aantal is ontploft. De burgerlijke bevolking, die in de stad was achtergebleven, snelde de bevrijders tegemoet en wezen hen de kelders aan, waarin groepen Duitsers zich hadden verborgen. Wij waren de eerste Belgen, die onze landgenoten sedert de Duitse bezetting terugzagen. Ze bereidden ons een geestdriftige ontvangst. Vrijdag laatsleden hadden de Duitsers de hand gelegd op de levensmiddelenvoorraden van het voedingscomité van Roeselare, voor een waarde van 500.000 F. In enige schuilplaatsen in de stad heeft men opslagplaatsen met meel en levensmiddelen aangetroffen, die waren vernield. Na de burgers te hebben gedwongen hun woningen te ontruimen, hebben de Duitsers de huizen geplunderd en de meubelen weggenomen om naar Duitsland te vervoeren. Vervolgens hebben ze de burgerlijke bevolking

verenigd en haar naar de weg van Roeselare naar Menen gebracht, waar ze haar gedurende twee dagen zonder voedsel en zonder enige schuilplaats hebben achtergelaten. Een goed aantal van deze ongelukkigen slaagden er in te ontkomen en de stad weer te bereiken. Een 1000 personen begroetten de bevrijders met onbeschrijflijke vreugde. Belgische vlaggen, die gedurende vier jaar voor de overweldiger verborgen waren gehouden, werden ontplooid en de Fransen trokken een versierde stad binnen. Toen de Belgische troepen verschenen, werd de geestdrift uitbundig.

Roeselare is geducht gehavend, doch niet geheel vernietigd. De vijand heeft, uit woede te zijn verslagen, de stad tegen 4 uur 's middags heftig beschoten.

Havre, 15 oktober. Volgens de door de Belgische regering ontvangen mededelingen voeren de Duitsers de bevolking uit Noord-Frankrijk en uit het etappegebied in België weg. Verscheidene honderdduizenden Fransen en Belgen zijn in het zogenaamde gebied van het Duitse generaal-gouvernement in België aangekomen. De komst van andere groepen vluchtelingen wordt aangekondigd.

Het nationale steuncomité, dat onmiddellijk de nodige maatregelen heeft getroffen om de vluchtelingen onderweg te voeden, houdt zich tevens bezig met deze over het land te verdelen en hun onderkomen en voeding te verschaffen. Het moreel der uitgewekenen is uitmuntend. Ze worden overal op bewonderenswaardige wijze door de Belgische bevolking ontvangen.

Men meldt ons uit Sluis:

Een eskader geallieerde vliegtuigen deed gisteravond, na een rustpauze van weken, weer eens een aanval op Zeebrugge. Tegen 9 uur zwaaiden opeens de wieken van de zoeklichten langs de door de

maan beschenen lucht, zodat het schijnsel maar zwak terugkaatste tegen een enkel wazig wolkje. Daar moesten dus vliegtuigen zijn, maar al hoorde men een zwak gebrom, aan de hemel te zien was er geen enkel. Plotseling schoten de groene en rode lichtseinen omhoog die statig in de lucht bleven zweven, gevolgd door helwitte lichtkogels en meteen barstten in vurige ballen de eerste shrapnels van de afweerkanonnen uiteen, pas lang daarna gevolgd door de doffe slagen. Soms was er een witte felle lichtontploffing vlak boven de grond, alsof een bliksemstraal zich van de aarde trachtte omhoog te werken, telkens als een aerobom beneden barstte. In 5 minuten was alles voorbij, om zich nog twee keer daarna te herhalen. Duidelijk demonstreerde deze aanval dat slechts het hoogstnodige afweergeschut nog rond Zeebrugge is opgesteld, want stond vroeger op deze aanvalsavonden de hemel aan een stuk door in een felrode gloed, deze keer waren de springende kartetsen te tellen als evenzoveel vuurpunten.

Als bewijs van de gisting in bezet Vlaanderen mag ook nog gelden, dat de Duitse grensposten gisteravond om half negen getelefoneerd werden zich gereed te houden voor eventuele evacuatie. Tien minuten later kwam het tegenbericht. Een en ander werd hier al in verband gebracht met de duidelijk waarneembare verhoging van actie op het front van Roeselare, doch het bleek tenslotte ook alweer niet anders te zijn dan een van de vele vervlogen verwachtingen aan de grens.

Havas wijst naar aanleiding van het offensief in België op de nieuwe uitspringende hoek in het front der Duitsers, die daardoor is ontstaan en waar Rijsel, Roubaix en Tourcoing in liggen. Kortrijk is een belangrijk knooppunt der Duitse spoorlijnen. De linie der geallieerden strekt zich nu een tiental kilometer ten oosten van Rijsel uit. De verbinding tussen de rechter- en linkervleugel van von Arnim's leger is bijzonder ingewikkeld door de diepte van de zak. Ten oosten

van Ieper blijft de Duitsers maar één bruikbare linie, de zeer sterke van de Schelde, maar de Duitsers zullen wijkend de Belgische kuststreek dienen op te geven alsmede de duikbotenoorlog.

Woensdag 16 oktober 1918 – avondeditie

Londen, 14 oktober. Officieel. De strijdkrachten der geallieerden onder de koning der Belgen hebben hun aanval voortgezet.

De Belgen vorderden tot de rand van het bos van Wijnendale, en de nabijheid van Torhout. De Fransen bereikten de buitenwijken van Lichtervelde. Meer naar het zuiden, ondanks levendige tegenstand, kwamen de Fransen over de spoorweg Roeselare-Lichtervelde heen.

Ten zuiden van het kanaal namen de Belgen Lendelede.

Het tweede Britse leger bereikte De Kat, nam Gullegem en bereikte de buitenwijken van Kortrijk.

Menen en Wervik zijn bezet. We hebben in die streek voet gekregen op de rechteroever van de Leie.

Sedert de 14^e hebben de geallieerden 12.000 gevangenen gemaakt en ruim 100 kanonnen veroverd.

Berlijn, 16 oktober. Officieel: legergroep Rupprecht: In Vlaanderen heeft de vijand zijn aanvallen voortgezet. De sterkste stoot was gericht tegen Torhout en de spoorlijn Izegem-Kortrijk. Ook tegen het overige front deed de vijand, op veel plaatsen door tanks ondersteund, hevige aanvallen. Op enkele punten hebben onze troepen hun linies gehandhaafd, op andere zijn ze al vechtend uitgeweken en hebben de vijand in achterwaartse steunpunten,

veelal door tegenstoten, afgeweerd. Op de noordelijke aanvalsvleugel is Torhout in onze handen gebleven.

Pogingen van de vijand om tussen Werken en Torhout in noordelijke richting voorwaarts te komen, zijn verijdeld, in hoofdzaak door troepen van de 38^e landweerddivisie. Ten zuiden van Torhout hebben wij de linie Lichtervelde-Izegem gehouden. Ten zuiden van Izegem gelukte het de vijand over de spoorweg Izegem-Kortrijk door te dringen. Ten oosten van de lijn hebben wij hem tot staan gebracht.

Van de Belgische grens.

Roosendaal, 16 oktober. Uit België te Roosendaal aangekomen reizigers delen mede, dat er in Brussel en Antwerpen een feestelijke stemming heerst. Zodra het Duitse antwoord op Wilson's nota bekend werd, werd uit verschillende huizen de Belgische vlag uitgestoken. Duitse officieren in burger gingen er dan binnen en verzochten de driekleur in te halen, omdat er nog geen reden voor nationaal feestbetoon zou zijn.

Verder deelden zij mede, dat Antwerpen morgen tot etappegebied wordt verklaard.

Havre, 15 oktober. De ministerraad heeft heden onderzocht welke maatregelen genomen moeten worden om te hulp te komen aan de bevolking der bevrijde streken. De regering zal zaterdag een besluit openbaar maken over het toezicht op de vreemdelingen en degenen, die door naturalisatie Belgen zijn, zullen zich moeten inschrijven bij de gemeentelijke administratie van hun woonplaats en zullen om in België te verblijven, een schriftelijke machtiging moeten hebben van het centrale gezag.

De Belgen in Holland, door Gustave Jaspaers

(NV drukkerij Jacob van Campen).

Nu, bij de aanvang van het vijfde oorlogsjaar, opnieuw de mogelijkheid zich voordoet, dat onze grenzen door vele duizenden vluchtelingen van het zuiden uit zullen worden overschreden, is het opwekkend te lezen op welk een hoge prijs de Nederlandse gastvrijheid, door onze ongenode en onvrijwillige bezoekers wordt gesteld. De Belgische journalist Gustave Jaspars heeft deze dankbaarheid geuit in een onlangs verschenen geschriftje, waarin de geschiedenis der Belgische uitgewekenen in Nederland gedurende de eerste vier oorlogsjaren wordt verhaald.

"Nooit zullen de vluchtelingen de oprechte, hartelijke en warme ontvangst vergeten, welke Nederland hen bereidde. Ons ongeluk heeft in dit land een oprechte liefdadigheid gewekt, zoals zelden in de geschiedenis van een volk is voorgekomen."

De schrijver gaat achtereenvolgens alle maatregelen na, die de Nederlandse regering, ten behoeve van de hier te lande vertoevende Belgen heeft genomen, hij bespreekt de Nederlandse en Belgische organisaties tot ondersteuning der uitgewekenen en herdenkt tal van personen, die zich bij deze liefdadige arbeid hebben onderscheiden. Hij wijdt verder zijn aandacht aan de interneringskampen van de Belgische soldaten, welke volgens de schrijver van alle Belgen in Nederland het ongelukkigst zijn, daar ze geen werk hebben kunnen vinden. Hij acht het ten zeerste gewenst, in het belang van het toekomstige België, dat de Belgische regering in overleg met de Nederlandse, een middel zal vinden om deze ongelukkigen uit hun fysieke en morele ellende te verlossen, waarin hun geestkracht en gezondheid op zulke droevige wijze ten onder gaat.

Het boekje is met enige foto's uit de tijd van de vluchtelingeninvasie verlucht.

België vrij.

(Ingezonden)

Wanneer ik in een stukje "België vrij", verschenen in de N. R. C. avondblad van 12 laatstleden, schreef, dat de Belgen gekant zijn tegen een opgedrongen en blijvende neutraliteit, dan had deze veralgemenende wijze van spreken een zelfde betekenis als de bewering: de Nederlanders zijn neutraal. Wat beduidt de kleine minderheid Nederlanders, die een ingrijpen in de oorlog wensen, tegenover de overgrote meerderheid van hen, die buiten het gedrang willen blijven? Wie begrijpen wil, begrijpt even goed wat bedoeld wordt met: de Belgen verlangen een volstrekt onafhankelijk land. Dit kan en mag gezegd worden, hoewel er een zeer kleine minderheid van Belgen bestaat, die het voorzichtigheidshalve liefst bij het oude willen laten, en hoewel er activisten zijn, die – zeer ten nadele van de Vlaamse Beweging in het vernieuwde België – voor hun taalgenoten alle heil willen zien in een verminderd en verzwakt België.

De lezer zelf zal deze opmerking wel gemaakt hebben, toen hij het door de heer Leo Picard ingezonden stuk tegen mijn artikeltje las. Ik zou dan ook niet op het schrijven van de heer Picard zijn ingegaan, als ik niet moest waarschuwen tegen een vertroebeling, welke kan ontstaan uit de wijze, waarop deze heer de kwestie meent te moeten voorstellen.

Met de meeste beslistheid kom ik op tegen de voorstelling, alsof het ijveren der Belgen tegen de oude verplichte neutraliteit van het land zou gelijk staan of ook maar parallel gaan met het annexionistisch drijven van enkele onbesuisde Belgen. We mogen toch voor ons land een zelfde vrijheid vragen als Nederland er een heeft, zonder dat

men het recht heeft, ons bij de bevriende Nederlanders verdacht te maken van grootheidswaanzin en ongeoorloofde landhonger?

Leo van Puyvelde